

Innfrielse av løfter fra staten om å påta seg større økonomisk ansvar, forutsetter vedvarende solid vekst. Tør de kinesiske myndighetene ta sjansen på å love noe de ikke er sikre på om de evner å levere, spør **Arne Jon Isachsen**, professor ved Handelshøyskolen BI.

Vil veksten i Kina vedvare?

DEBATT & INNLEGG

Hvor stor har veksten i den kinesiske økonomien egentlig vært? Tas det hensyn til forurensningen og forringelsen av miljøet, kan den gjennomsnittlige årlige veksten kanskje reduseres med en tredjedel, fra vel ni prosent til seks prosent. Et prosjekt med nasjonalregnskapstall basert på såkalt «grønt regnskap», pekte i denne retning. Men dette prosjektet ble stanset fordi tallene som fremkom, ble en politisk belastning.

Med enorme realinvesteringer og store eksportoverskudd har andelen av verdiskapingen som blir igjen til privat konsum, sunket markant. Mens privat konsum på 1980-tallet utgjorde litt over halvparten av verdiskapingen i Kina, var konsumandelen sunket til godt under 40 prosent i 2005. Dette året tok amerikanske husholdninger for seg 70 prosent av bnp til konsum,

FALLER. «En viktig grunn til lavt konsum i Kina er at lønnsandelen er fallende,» skriver Arne Jon Isachsen.

77 Bildet av Kina i dag hva gjelder ønsket om å få til en mer konsumdrevet vekst, har preg av Catch 22

og indiske husholdninger vel 60 prosent.

En viktig grunn til lavt konsum i Kina er at lønnsandelen er fallende; kapitalen tar stadig mer. En annen grunn er at realavkastningen på husholdningenes bankinnskudd til tider har vært klart negativ. Høyere inflasjon er ikke blitt kompensert med høyere rente. Når i tillegg prisstigningen på mat er langt høyere enn for andre varer

og tjenester, vil de fattige, som bruker en langt større andel av sin inntekt på mat, komme særlig dårlig ut.

I desember 2004 bestemte toppledelsen i Kina seg for å endre strategien for økonomisk vekst. Privat konsum skulle nå prioriteres. Siden dengang har målet om utviklingen av et «harmonisk samfunn» hatt topp prioritet. Men har man levert? Observasjonene i avsnittene over tyder ikke på det. Mer konkret: Hvilke omlegginger av den økonomiske politikken er det trolig at Partiet for tiden arbeider med?

I 1990 sto industrien for 42 prosent av verdiskapingen i Kina, i 2006 for nærmere halvparten. Ved enorme investeringer i infrastruktur har myndighetene lagt forholdene til rette for raskt økende vareproduksjon. Lave renter på lån fra statseide banker til statseide bedrifter og fravær av krav om utbetaling av dividende fra slike foretak har ført til at overskudd i for stor grad er blitt reinvestert i egen virksomhet. Mer generelt er bildet preget av kredittrasjonering. Små og mellomstore bedrifter

som står for vel halvparten av verdiskapingen i næringslivet, mottar kun ti prosent av bankenes utlån.

En kunstig lav kurs for yuan, den kinesiske valutaen, har stimulert eksporten. Men overskudd for ett land er underskudd for andre land. I flere år har USA presset Kina til å føre en annen valutapolitikk. For Kinas egen del har en omlegging til flytende kurs fremfor dagens styrte kurs noe for seg; renten kan da brukes friere i den innenlandske stabiliseringspolitikken.

Foruten lavere renter og bedre infrastruktur har industrien i Kina hatt fordel av lave priser på viktige innsatsfaktorer som energi og vann. I tillegg har det mange steder nærmest vært gratis å forurense. Endringer er underveis. Vi ser det konkret i form av økende bensinpriser, selv om Kina fremdeles halter etter, og større vektlegging av miljø. Som et fattig land med verdens største utslipp av CO₂, har Kina fordel av opplegget der rike land betaler for renseutstyr som vil sikre renere luft i fattige land.

Bildet av Kina i dag hva gjelder ønsket om å få til en mer konsumdrevet vekst, har preg av Catch 22. Om myndighetene satser mer på å øke offentlig konsum av velferdsgoder som helse, skole og pensjon, vil sparingen gå ned. Men innfrielse av løfter fra staten om å påta seg større økonomisk ansvar, forutsetter vedvarende solid vekst – som det alltid vil være beheftet usikkerhet ved. Tør myndighetene ta sjansen på å love noe de ikke er sikre på om de evner å levere?

Om det offentlige aksler mer av utgiftene til velferd i Kina – kun 3,5 prosent av bnp går fra det offentlige til dekning av utgifter til helse, skole og pensjon, mot over 30 prosent i Norge – og den jevne kineser tror på denne gode nyheten, vil husholdningene velge å bruke mer av sin løpende inntekt til løpende konsum. Når så både staten og folket legger om sine budsjetter – bruker mer penger – vil resultatet som en regnskapsmessig nødvendighet bli lavere overskudd på handelsbalansen med utlandet.

Stoltenbergs ignoranse

Statsminister Jens Stoltenberg ber opposisjonspartiene redegjøre for egne alternativer, fremfor bare å hakke på regjeringen (DN 15. august). Kanskje Stoltenberg i stedet skal begynne å ta Stortinget på alvor, og lese de mange forslag som opposisjonen fremlegger? Der presenteres alternativene som Stoltenberg etterlyser, men som han åpenbart ignorerer.

I Energi- og miljøkomiteen har Frp fremmet 25 representantforslag med grundig beskrivelse av vår politikk. Samtlige har de rødgrønne stemt imot. Fra Olje-

og energidepartementet har regjeringen på sin side lansert én eneste stortingsmelding i løpet av tre år. Den var på fattige fire sider, og omhandlet regjeringens «fantastiske» satsing på fornybar energi. Regjeringen avlyste selv sitt forslag bare ett år senere. Kanskje burde Stoltenberg vise handlekraft og snart redegjøre for hvilken energipolitikk hans regjering fører. Fra hans olje- og energiminister har vi ikke hørt noe på flere måneder.

Ketil Solvik-Olsen, energipolitisk talsmann, Frp

Overser de flinke elevene

Statsminister Jens Stoltenberg skryter i DN 16. august over de flotte tiltakene regjeringen har satt i gang for å sikre at ingen faller ut av den norske enhetsskolen; nå skal det stilles krav om forsterket opplæring i lesing og regning, og gjennom kartleggingsprøver skal elevene som ikke henger med, fanges opp av systemet for å sikre at de får tilpasset opplæring og lærer seg å regne og skrive, som resten.

Dette er vel og bra, men felles for tiltakene er at de kun kommer én gruppe til gode: de svake

elevene. Det kan nesten virke som om gammel ideologi videreføres, nemlig et fokus på å dyrke fram like elever, ikke å dyrke fram det beste i hver enkelt elev. Når regjeringen tar innover seg at kartlegging er viktig, gir det ikke bare en unik mulighet til å fange opp elevene som henger etter, men også elevene som ligger langt foran. Dessverre nevner ikke Jens Stoltenberg den siste gruppen med ett ord.

Ingar Haaland, elevrådsleder ved Adolf Øiens skole i Trondheim.

PEEL.NO: OLYMPISK GULL

DN

E-post: debatt@dn.no Telefaks: 22 00 11 10
Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn (ca. 750 ord) **Underinnlegg/replikk:** Maks 1500 tegn (ca. 250 ord)
 Legg ved portrettbilde

■ Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær Varsom-plakaten.
 ■ Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avi-

sen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere.
 ■ Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter.

Debattinnlegg honoreres ikke.
Debattansvarlig:
 Tor Slette Johansen,
 tlf. 22 00 11 26 – 932 56 100
debatt@dn.no